DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
9. december 1987 *

I sag 218/86,

angående en anmodning, som Oberlandesgericht Düsseldorf i medfør af Protokollen af 3. juni 1971 om Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet for i den for nævnte ret verserende sag

SAR Schotte GmbH, Hemer (Forbundsrepublikken Tyskland),

mod

Parfums Rothschild SARL, Paris (Frankrig),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 5, punkt 5, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978, L 304, s. 17) (herefter benævnt »konventionen«),

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden O. Due, dommerne G. C. Rodríguez Iglesias, T. Koopmans, K. Bahlmann og C. Kakouris,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

efter at der er afgivet indlæg af:

— Forbundsrepublikken Tysklands regering ved den befuldmægtigede Ch. Böhmer,

* Processprog: Tysk.

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved den befuldmægtigede J. Pipkorn, bistået af S. Pieri,

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlige forhandlinger den 11. juni 1987,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 28. oktober 1987,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 10. juli 1986, indgået til Domstolen den 7. august s.å., har Oberlandesgericht Düsseldorf i medfør af Protokollen af 3. juni 1971 om Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionens artikel 5, punkt 5.

2 Spørgsmålet er rejst under en tvist mellem det tyske firma SAR Schotte GmbH, Hemer, og det franske firma Parfums Rothschild SARL, Paris. Tvisten vedrører opfyldelsen af bestemte kontrakter om levering af visse forstøverpumper og andet tilbehør til parfumeriartikler fra Schotte til det franske firma, idet dette havde reklameret over, at de pågældende forstøverpumper ikke fungerede. Efter en brevveksling mellem parterne, der ikke førte til noget resultat, anlagde Schotte sag ved Landgericht Düsseldorf med påstand om betaling af 6 regninger for levering af varer, der endnu ikke var betalt.

3 Det fremgår af sagens akter, at forhandlingerne forud for ordrernes afgivelse og varernes levering ikke blev ført mellem Schotte og det franske firma, men derimod med det tyske firma Rothschild GmbH, Düsseldorf. Det tyske Rothschild-firma havde således en omfattende brevveksling med Schotte om reklamationerne vedrørende de leverede forstøverpumper, hvorunder samtlige breve fra Rothschild

GmbH, såvel under de forudgående forhandlinger som i forbindelse med reklamationerne, var underskrevet af to personer, hvoraf den ene var direktør såvel i Rothschild GmbH som i Parfums Rothschild SARL, og den anden alene direktør i sidstnævnte firma.

4 Først havde Schotte anlagt sag mod Rothschild GmbH ved Landgericht. Rothschild GmbH bestred imidlertid at være rette sagvolder og gjorde gældende, at fordringerne alene vedrørte det franske Rothschild-firma. Schotte lagde så sag an mod det franske firma, hvilket Landgericht anerkendte som en ændring af påstanden.

5 Ved Landgericht gjorde det franske Rothschild-firma gældende, at de tyske retter ikke havde kompetence til at pådømme sagen. Dette bestred Schotte imidlertid under henvisning til konventionens artikel 5, punkt 5, hvorefter en person kan sagsøges i en anden kontraherende stat end den, hvor han har bopæl, når sagen vedrører »driften af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed«, idet sag da kan anlægges »ved retten på det sted, hvor virksomheden er beliggende«. Efter sagsøgerens opfattelse måtte det tyske Rothschild-firma således anses for at være tilknyttet det franske Rothschild-firma, som en »lignende virksomhed« i bestemmelsens forstand.

6 Landgericht erklærede sig for inkompetent, idet den antog, at betingelserne i konventionens artikel 5, punkt 5, ikke var opfyldt. Retten begrundede navnlig dette med, at Rothschild GmbH ikke var tilknyttet Parfums Rothschild SARL som et agentur eller en lignende virksomhed, men at det franske firma tværtimod var et datterselskab af det tyske Rothschild-firma.

7 Sagen er anket til Oberlandesgericht, hvor den er blevet udsat, idet ankeinstansen har anmodet Domstolen om at afgøre følgende præjudicielle spørgsmål:

»Foreligger der også et værneting for en filial, et agentur eller en lignende virksomhed, i henhold til konventionens artikel 5, punkt 5, når en juridisk person efter fransk ret (et société à responsabilité limitée), med hjemsted i Paris, i en anden kontraherende stat (her: Forbundsrepublikken Tyskland), ikke organisatorisk har nogen filial, forstået som en ikke selvstændig repræsentation for et forretningshovedsæde, men der i den anden kontraherende stat findes en selvstændig juridisk person efter tysk ret (et Gesellschaft mit beschränkter Haftung), med samme navn

og samme ledelse, som forhandler og indgår kontrakter i den franske juridiske persons navn, og som sidstnævnte benytter på samme måde som en repræsentation?«

8 Vedrørende de faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt den tyske regerings og Kommissionens skriftlige indlæg ved Domstolen henvises til retsmøderapporten, som indeholder en mere udførlig gengivelse heraf. Disse forhold omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

9 Konventionens artikel 5, punkt 5, omhandler værnetinget for driften af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed. Bestemmelsen udgør en af de »specielle kompetenceregler« i konventionens artikler 5 og 6, som navnlig er begrundet i, at der er en snæver forbindelse mellem sagen og værnetinget.

10 I dommen af 22. november 1978 (sag 33/78, Somafer, Sml. s. 2183) kendte Domstolen for ret, at begrebet filial, agentur eller en lignende virksomhed forudsætter, at der foreligger et centrum for erhvervsudøvelsen, som udadtil varigt fremtræder som en repræsentation for hovedvirksomheden, med en ledelse og materielt udstyret således, at det kan forhandle med tredjemand, således at denne, skønt han ved, at der eventuelt opstår en retlig forbindelse med den i udlandet hjemmehørende hovedvirksomhed, ikke behøver at henvende sig direkte til denne, men kan indgå aftaler på det forretningssted, som repræsentationen udgør.

11 Den forelæggende ret finder, at disse betingelser også kan anses for opfyldt i et tilfælde som det foreliggende, hvor det firma, der handler som repræsentation for et selskab, der er etableret i en anden kontraherende stat, ikke er dettes datterselskab, men et uafhængigt selskab eller endog hovedvirksomheden.

12 Den tyske regering og Kommissionen fremfører samme synspunkt, og begrunder det for det første med, at konventionens artikel 5, punkt 5, af retssikkerhedsgrunde bør anvendes i alle de tilfælde, hvor en virksomhed, der kan forhandle med

tredjemand, umiddelbart fremtræder som faktisk repræsentation for et selskab, der er etableret i en anden kontraherende stat. For det andet begrundes det med, at også juridisk selvstændige virksomheder kan have alle en repræsentations kendetegn.

13 Det bemærkes, at det forelagte spørgsmål vedrører den situation, hvor to selskaber har samme navn og fælles direktion, og et af dem afslutter forretninger for det andet selskabs regning og således optræder som dets repræsentation i forretningsmæssig henseende, uden at være afhængig af det som filial eller agentur.

14 Desuden indtrådte Rothschild GmbH ikke blot i forhandlingerne og afsluttede kontrakten, men tog sig også af dens opfyldelse, dels med hensyn til den korrekte afvikling, dels med hensyn til betalingen. Desuden fremkaldte de breve, som Rothschild GmbH sendte Schotte, det indtryk, at firmaet handlede som forretningssted for Parfums Rothschild SARL.

15 I en sådan situation bør tredjemænd, som handler med en virksomhed, der optræder som et andet selskabs repræsentation, kunne indgå aftaler i tillid hertil og derfor betragte virksomheden som repræsentant for det andet selskab, også selv om de to selskaber i selskabsretlig henseende måtte være uafhængige af hinanden.

16 Den snævre forbindelse mellem tvisten og den retsinstans, der skal afgøre den, må nemlig ikke blot vurderes på grundlag af retsforholdet mellem de juridiske personer, der er etableret i forskellige kontraherende stater, men også ud fra, hvorledes de to virksomheder optræder i deres forretningsforhold og fremtræder over for tredjemænd.

17 Følgelig må konventionens artikel 5, punkt 5, fortolkes således, at bestemmelsen også omfatter det tilfælde, at en juridisk person, som er etableret i én kontraherende stat, i en anden kontraherende stat udøver virksomhed ved hjælp af et selvstændigt selskab og ikke ved hjælp af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed uden selvstændig stilling, og dette selskab har samme navn og direktion som den juridiske person, samt handler og indgår aftaler på dennes vegne og af denne benyttes på samme måde som en repræsentation.

Sagens omkostninger

18 De udgifter, der er afholdt af regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt den af Oberlandesgericht Düsseldorf ved kendelse af 10. juli 1986, for ret:

Artikel 5, punkt 5, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, skal fortolkes således, at bestemmelsen også omfatter det tilfælde, at en juridisk person, som er etableret i én kontraherende stat, i en anden kontraherende stat udøver virksomhed ved hjælp af et selvstændigt selskab og ikke ved hjælp af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed uden selvstændig stilling, og dette selskab har samme navn og direktion som den juridiske person, samt handler og indgår aftaler på dennes vegne og af denne benyttes på samme måde som en repræsentation.

Due Rodríguez Iglesias

Koopmans Bahlmann Kakouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 9. december 1987.

P. Heim
Justitssekretær

O. Due
Formand for Sjette Afdeling